DOI: 10.7816/idil-01-05-09

5-6 YAŞ SANAT ETKİNLİKLERİNDE ÇASEY'NİN UYGULANMASINA DAYALI DURUM ÇALIŞMASI

Arş. Gör. H. Kübra ÖZALP[1]

ÖZET

Çocuğun var olan yaratıcılığının geliştirilmesinde ilk basamağı oluşturan okulöncesi eğitim ve bu dönemde uygulanan sanat etkinlikleri büyük önem taşımaktadır. Çocuğun zihinsel, ruhsal gelişimini etkileyen plastik sanatlar eğitiminin okul öncesinde verilmesi kadar, bu eğitimin bir sistem içerisinde ilerlemesi de önemlidir. Uygulama çalışmalarının yanı sıra sanat eleştirisi, sanat tarihi, estetik alanlarını içeren (Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi-ÇASEY) yöntemin sanat eğitiminde yer alması gereklidir. Bu araştırma, ÇASEY' in okulöncesi çocukların sanat eğitimi üzerindeki değişiklikleri belirleyen bir durum çalışmasıdır.

Anahtar Kelimeler: 5-6 Yaş Sanat Etkinlikleri, Sanat Eğitimi, Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi.

[1]Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, k.ozalp_art@hotmail.com

THE CASE STUDY ON IMPLEMENTATION DISCIPLINE BASED ART EDUCATION IN 5-6 AGED ART ACTIVITIES

ABSTRACT

Pre-school period is the first step of improving the imagination and creativity which are existed within the child by means of art education. Systematic progress of this education is also as important as giving plastic art education which effects the mental and spiritual development of the child with 5-6 aged group-that is pre-school period. In this sense, interdisciplinary in other words multi-field art education (Discipline Based Art Education) method included art critism, art history, aesthetic except than the practice takes part in art education is necessary and vital.

This study is a case study based on the determination of the changes on children caused by interdisciplinary art education method in the period of pre-school art education.

Keywords: 5-6 Aged Art Activities, Art Education, Discipline Based Art Education Methods.

GİRİŞ

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE (5–6 YAŞ) GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ

Her alanda olduğu gibi okul öncesi dönemde de çocuğa sanat eğitimi vermek, onu iyi bir okur, izleyici ve dinleyici yapmak yaşamını ve çevresini biçimlendirmesinde, eleştirmesinde ve yargılamasında etkili olacaktır.

Hangi yaşta olursa olsun çocukların büyük bir çoğunluğu, sanat eğitimi uygulamalarından büyük zevk almaktadır. Her öğretim aşaması için zorunlu olması gereken sanat eğitimi çalışmaları günümüzde okul öncesi eğitim kurumlarında sistemli-sistemsiz bir şekilde yürütülmektedir.

Okul öncesi dönemde sanat eğitimi, uygun şekilde hazırlandığında çocukların yaratıcılıklarını geliştiren büyük bir potansiyel olmaktadır. Her şeyden önce çocuk sanat etkinlikleriyle kendini keşfetme fırsatını yakalamaktadır. Duygularını ifade edemeyen çocuklar, sanat etkinlikleriyle kendilerini ifade etme imkânı bulmakta ve rahatlamakta, kendilerine özgü yeni ürünler oluşturarak doyuma ulaşmaktadırlar (Ulutaş ve Ersoy, 2004:3) şeklinde ifade etmektedir.

Çocuğun yaratıcılığının farkında olma eşiğinde olduğu bu dönemde bellek ile sanatsal gelişimi paralel götürebilmek, sanat eğitimine uygun bir ortam oluşturmak, nesnelerle çocuk arasında iletişim kurdurmak suretiyle bakma ve görme becerisini geliştirmek sanat eğitiminin önemli bir amacıdır. Resim eğitimi, özellikle okul öncesinde çocuğun coşkulu, meraklı, canlı, dış etkenlere açık duygusal özellikleri nedeniyle bu eğitimi alabileceği en iyi dönemdir. "Sanat eğitimiyle çocuk doğa ile insanlar arasındaki ilişkileri tanır, yaşamın zenginliğini görerek yaratıcı özgün düşünce birikimiyle onun gelecekteki entelektüel gelişimine de olanak sağlar" (Artut, 2004:1).

Yapısalcı olan Piaget'nin teorisine göre, çocukların kendi bilgi yapılarındaki gelişimleri, onların davranış ve çevre ile olan etkileşimlerini temellendirmektedir. Vygotsky'e göre ise, öğrenme çocukların rahat bir şekilde algılamalarını sağlayan çevre faktörüyle oluşmaktadır. Çünkü 2–7 yaş aralığında çocuk her şeyi öğrenmek ister ve öğrendiğini unutmaz. Sill, (2009: 10,11) "Farklı yaş gruplarındaki her çocuğun öğrenme biçimi farklı olabilir. Bu farklılığın nedeni algı, dil, kullanılan materyal, kavramlar, yaratıcılık, kültürel etkileşim, psikolojik ve estetik değerlerdir" demektedir.

Okul öncesi çocukların, duyumsal araştırma içinde oldukları ve elle deneme yoluyla nesneler arasında iletişim kurdukları bilinmektedir. Bu yargı doğrultusunda

baktığımızda Swann'ın (2005:41) çocukların görsel biçimlendirmeleri ve sanatsal gelişimleri konusunda yaptığı çalışmasında çocuklara renkleri ve objelerin formlarını öğretebilmek için bir markette inceleme ortamı sağladığını görüyoruz. Çocuklar çevrelerindeki renkleri gördüğünde çok şaşırmış ve burayı sevdikleri yer olarak seçmişlerdir.

Eva: Ben burada kalmak ve burada resim yapmak istiyorum.

Öğretmen: Sol taraftaki renkleri gördünüz mü?

Eva: Eveeet orada. Buradaki bütün renkleri kullanmak istiyorum.

Öğretmen: Size bunları nasıl kullanacağınız konusunda yardım edeceğim.

Öğretmen ve öğrenci arasında geçen bu diyalogdan çevre faktörünün, öğrenci motivasyonuna etkisi ve öğrenme üzerinde rahat algılama biçimleri sağlaması bakımından önemli olduğunu anlayabiliyoruz. Çocuklar renk ve form çeşitliliğinin bol olduğu bir markette bu kavramlar arasında görerek dokunarak amaçlarına uygun ürünler ortaya koyabileceklerdir.

Çocukların derste yaptığı ürünler yine onlar için derste materyal olarak da kullanılabilir. H. Kim, E. Park, ve J. Lee (2001:42), araştırmasında derste öğrencilerin yaptıkları çalışmaları materyal olarak kullanılabilmesi konusunda bazı çalışmalar yaptırmıştır. Büyük bir hikâye kitabı, geleneksel enstrümanlar, mahallemiz haritası, hayvanat bahçesi, trafik parkuru, oyun hamurları gibi materyalleri grup çalışması olarak yaptırmıştır. Bu çalışmaları okul içerisinde sergilemiş daha sonra sınıf içi materyal olarak kullanmışlardır. Böylece öğrenciler yaptıkları çalışmanın anlamlı ve işlevsel olabileceğini görmüşlerdir.

Okul öncesi sanat eğitimi incelendiğinde, çocukların sanatsal sezgi ve yaratıcılıklarını, öğrenme becerilerini geliştirebildikleri ve algısal, bilişsel ve duygusal gelişimlerini olgunlaştırdıkları görülmektedir. Bu açıdan çocukları gözlemleme ve resimleriyle ilgili konuşma yoluyla gelişimlerine katkıda bulunulabilir. Devam eden bir resme müdahale etmekten kaçınılmalı, çocuğun çalışması etrafındaki pek çok değerlendirme hassas bir şekilde ele alınmalıdır. Çocukla resmi hakkında konuşmak, onu dinlemek, yorumlamasına izin vererek yaptığı resmin değerli olduğunu arkadaşlarına ve kendine hissettirmek gerekmektedir. Çocukların çizimleri hikâye anlatan, benzetimler yapan, dünya görüşlerini sunan çocukları, resimlere verdikleri tepkiler ve çizimleri yoluyla anlamamızı sağlar. Tanımlanan çizimler çocukların hayal dünyalarını yansıttıkları bir terapidir. Bu terapi ile öğrencilerin fiziksel ve duygusal yetileri öğrenme

yetileriyle birlikte gelişmektedir. Özellikle çok hassas olan ve bunları anlatmakta zorluk çeken öğrenciler için sanat bir çıkış yolu olabilmektedir. Horlik (2005:17), yaptığı araştırmada iki soruyla öğrencilerin çizimlerini anlamanın mümkün olduğunu vurgulamaktadır.

1- Hatırladığın bir şeyin resmini çizmeni istiyorum. 2- Çizimin hakkında bir hikâye anlatabilir misin? Bu aşamada çocukların önce çizim yapıp, resimlerini tamamladıktan sonra resimde ne anlatmak istediğini açıklamak, çalışmalarını yapmadan önce resimlerini sözel olarak anlatmak, çalışmalarını hem yapıp hem anlatmak gibi davranışlar sergiledikleri gözlenmiştir. Bu üç davranışı sergileyen çocuklar yaptıkları çizimlerle kişisel hikayelerini anlatmış, duygularını açığa vurmuşlardır. Çocukların sözel yetenekleri onların kendi çalışmalarının anlattırılması ve aynı zamanda sanatçıların eserleri hakkında yorum yaptırılması yoluyla gelişmesine müsaade edilmelidir. Bu öğrencilerin sanatsal söz dağarcıklarının gelişmesini sağlayacaktır.

Bu nedenle sanat eğitimi uygulamalarında öğretmenin tutumu çok önemlidir. Artut'a (2004: 87) göre "Öğretmenler, çocukların öğrenmeye karşı doğal merak ve isteklerinden yararlanarak onlara, sorun çözmeyi, keşfetmeyi ve araştırmayı teşvik edecek sanatsal öğretme yaklaşımlarını benimsetebilirler."

Çocukların sanatsal algılarının zenginleştirilmesi için diğer alanlarda da olduğu gibi gözlem ve hafıza eğitimine gerekli önemin verilmesi yaratıcı ve üretken düşünceye sahip bireylerin çoğalmasını sağlayacaktır.

ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİ YÖNTEMİ

Çağdaş sanat eğitimi programları, çağın gereği olarak bir sorgulama yöntemi getirmek zorundadır. Çoğunlukla eğitimciler, uygulamalı çalışmaların görsel algı gelişimi ve duygusal ayrımsama süreci ile gelişebileceğini savunuyorlardı. 1960'lı yıllarda sanat eğitimine yeni bir bakış açısı getirilerek o yıllarda ilk kez sanatın öğretiminden söz edilmeye başlandı. Bu bilişsel yaklaşım daha sonra sanat eğitiminde disiplin odaklı programları gündeme getirdi.

Yaratıcılığa, anlamaya, düşünmeye, sanat beğenisine, sanatsal ilerlemeye, sanatçılara, sanatın kültür ve toplum üzerindeki etkilerine katkıda bulunan bu yöntem Disipline Dayalı Sanat Eğitimi (Discipline-Based Art Education) ya da Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi (ÇASEY) olarak adlandırılmıştır. Bu yöntem estetik, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve uygulamalı çalışmaları kapsamaktadır (Barkan, 1962; Sevigny, 1989; Gökay, 2005: 76).

Çok alanlı sanat eğitimi yöntemi öğrencilerin geleneksel sanat eğitimi yaklaşımından uzak, sanat eserini değerlendirmelerini ve esere ilişkin sanat tarihi, estetik, eleştiri hakkında bilgi sahibi olup fikir yürütmelerini ve bunu uygulamaya yansıtmaları üzerine kurulmuştur. "Bu yaklaşım yalnızca öğrencilere sanatı uygulama, anlama ve yorumlama fırsatı sunmaya değil, aynı zamanda onlarda eleştirel düşünce yeteneği ve becerisi geliştirmeye niyetlenmiştir" (Greer, 1993; Özsoy, 2003:168) demektedir. "Bu yöntemle yapılan uygulamalar sonucunda; yapılan testlerde yüksek başarı oranı, öğrenmeye istek, yüksek oranda derse devam tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmende de ustalıklı düşünme, heyecan ve tekrar bir canlanma olduğu görülmüştür" (Şişginoğlu, 2007: 30) şeklinde ifade etmektedir.

5–6 yaş grubu çocukların özelliklerinin dikkate alınarak ÇASEY'e dayalı hazırlanan programın etkili yönü; farklı alanları bir araya getirerek öğrenciye sanat eserini üretme, tanımlama, yorumlama ve analiz imkânını sağlayarak sanat eseri olgusuna düşünsel boyutta da bakabilmeyi öğretmesidir (Özsoy, 1998; Alakuş, 2005: 34). Bu alanların içerikleri aşağıda belirtilmektedir.

Estetik: Estetik kelimesi hoşlanma, anlama, değerlendirme olarak bir deneyimin adıdır. "Parson'a göre sanatsal gelişime kavramsal yaklaşmak aslında doğru değildir çünkü sanat eserine verilen tepki ve gözlem hem objektiftir hem de sübjektiftir. Çocuklar yetişkinlere göre çevreyi daha açık ve farklı görürler" (Wint, 2006: 15). Burada her öğrencinin değerlendirmesine bireysel yaklaşmak gerekmektedir. Bu eseri beğendin mi? Bu eser sence güzel mi? Neden güzel? gibi sorularla çocukların estetik beğenileri hakkında deneyim kazanmaları sağlamaktadır.

Sanat Tarihi: "Sanat tarihi alanı zaman, yer, gelenek, işlev, üslup gibi konular üzerine odaklanarak sanat eserinin tarihsel, sosyal ve kültürel içeriğini sorgulamakla ilgilidir" (Gökay,1998: 27) şeklinde tanımlamaktadır. Sanat eserinin kimin tarafından, ne zaman, nerede, niçin yapıldığının araştırılmasına yönelik olan bu sorularla çocuklar, eserin konusu, malzemesi, tekniği, amacı, diğer kültürlerle etkileşimi, sanatçının adı, üslubu hakkında bilgi sahibi olurlar.

Eleştiri: "Sanat eleştirisinde sanat eseri hakkında, temel sorular sorularak sanat eserinde ne olduğu, ne anlama geldiği, değerinin ne olduğu araştırılır" (Gökay, 1998: 43). Bu aşama eserde neler görüyorsun? (Betimleme), bu şeyler nasıl bir araya gelmiş? (Çözümleme), sanatçı ne söylemeye çalışıyor? (Yorumlama), bu çalışma hakkında ne düşünüyorsun? Neden? (Yargı) gibi dört temel soruyla ilişkilidir. "Öğrenciler bu öğrendikleri yapıt inceleme yöntemini hem kendi ürünlerine, hem arkadaşlarının ürünlerine ve hem de sanatçıların yapıtlarına uygulayabilirler" (Kırışoğlu,1991:137-139; Akın, 2006: 32). Öğrenciler anladıkları eser karşısında

daha çok fikir sahibi olacaklar, eğlenecekler ve ürünlerini bu yönde ortaya çıkarabileceklerdir.

Uygulama: Uygulama bütün bu disiplinleri amacına ulaştıran, sonucun görülmesini sağlayan, ürün ve verimin alındığı bir aşamadır. Uygulamalı çalışmalar, (Özsoy, 2003:184), "sanatın iç yüzünün kavranmasını sağlayarak öğrenciler için gerekli olan hayal gücünün harekete geçirilmesi, geliştirilmesi ve sanatın bütününü anlamalarına yönelik yolların bulunmasını sağlar" demektedir. Onan, (2005) görsel alan içine giren sanat yapıtlarındaki, renk, çizgi, form, doku gibi nesnedeki nitelikleri görmeği öğrenmeyi, araç ve gereci beceri ile kullanmayı öğrenmeyi, izleyicide doyum sağlayacak biçimler yaratmayı öğrenmek, yaratılan bir formda estetik değerler yanında güçlü bir anlatım yaratmayı öğrenmeyi, uygulamalı çalışmaların amacı olarak kabul etmektedir.

Uygulama aşamasında öğrenci bu basamaktan önce deneyim kazandığı sanat tarihi, estetik, eleştiri basamaklarındaki bilgilerini kullanmalıdır. Böylece öğrenciler farklı yöntemler denemekten korkmamalı, ortaya çıkan ürün ise fikirlerini yansıtabilen nitelikte olmalıdır.

YÖNTEM

Bu çalışmada Konya Özel Gençlik İlköğretim Okulu Anasınıfı Görsel Sanatlar Dersi'nde ÇASEY'nin öğrenciler üzerindeki etkileri araştırılmak istenmiştir. Bu hedefe ulaşmak için 12 erkek ve 9 kız 21 öğrenciden oluşan anasınıfı öğrencilerinin görsel sanatlar dersinde 10 ders saati süresince (yaklaşık 3 ay) çok alanlı sanat eğitimi yöntemi uygulanmış ve etkileri, nitel araştırma yöntemleri kapsamında yer alan gözlem yöntemi ile belirlenmeye çalışılmıştır.

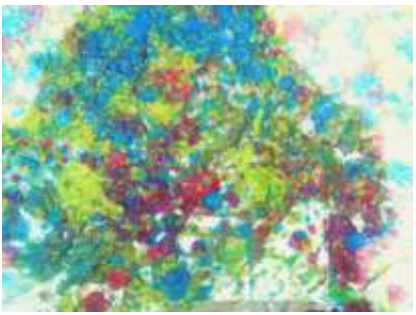
Verilerin Analizi

İlk olarak analiz için görüşme ve gözlemden yola çıkılarak bir çerçeve oluşturulmuştur. Daha sonra uygulamada kullanılacak konu başlıkları belirlenmiş ve konuyla ilgili çalışma kâğıtları hazırlanmıştır. Uygulamaya katılan öğrencilere ait gözlem dokümanları oluşturulmuş, bu dokümanlardan elde edilen veriler analiz edilmiştir.

BULGULAR VE YORUMLAR

Çok alanlı sanat eğitimi yöntemi ışığında verilen 10 ders boyunca, sınıfta alınan gözlem raporlarından elde edilen bulgular özetlendiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

a) 1.ders: "Renk" konulu ders anlatımı için renk çeşitleri, renk tonları, renklerin oluşumu ile ilgili çalışma kağıtları hazırlanmış ve projeksiyon makinesiyle soru cevap şeklinde ders işlenmiştir. Ders sonunda çocukların ana-ara, sıcak-soğuk ve zıt renkleri gruplandırabildikleri gözlenmiştir. Uygulama aşamasında ise Jackson Pollock tanıtılmış ve sanatçının eserleri sanat eleştirisi yöntemi ile incelenmiş, büyük kağıtlara sanatçının üslup (damlatma, sıçratma) özelliğinden yola çıkılarak resimler yapılmıştır. Dersin sonunda öğrencilerdeki öğrenmeyle ilgili kazanımlar her öğrencide başarıyla tamamlanmıştır.

Şekil 1. Renk

Şekil 2. Öğrenciler

b) 2.ders: "Portre" konulu ders anlatımında portre nedir? İnsanlar neden bu tarzda resimler (portre) yaparlardı? Sadece insanların portreleri mi yapılır? gibi sorular projeksiyonla yansıtılan çalışma kağıtları üzerinde öğrenciler tarafından cevaplandırılmıştır. Turgut Zaim, Nuri İyem, Hoca Ali Rıza, G. Arcimboldo, Osman Hamdi Bey'in yaptıkları portre resimler örnek olarak gösterilmiştir. Dersin sonunda değerlendirme olarak resimli çoktan seçmeli bir çalışma yapılmıştır. Uygulama olarak da, pastel boya ile G. Arcimboldo adlı sanatçının değişik meyve ve sebzelerle oluşturduğu portrelerden faydalanarak kendileri portreler oluşturmuşlardır. Öğrenme ve öğretme ile ilgili kazanımlarda yaş gruplarına bağlı olarak devinişsel, pratik yapma becerilerinde eksiklik olduğu görülmüştür. Anlama, yorum yapma, deneyim, beceri ve tutum kazandırmaya yönelik kazanımlarda ise sorun olmadığı gözlenmiştir.

Şekil 3. Portre

Şekil 4. Öğrenciler

c) 3. ders: "Manzara" konulu ders sırasında önce İbrahim Safi, Cevdet Batur, Namık İsmail, Erkan Geniş, Hikmet Onat, Nuri İyem ve Ayvazovski'nin manzara konulu eserleri gösterilmiştir. Sanatçıların resimlerinin incelenmesi ve üzerlerinde konuşulması bu derste daha çok ön plana çıkarılmıştır. Öğretmen, betimleme, çözümleme, yorumlama ve yargı basamaklarından birer soruyla dersi başlatarak öğrencilerin yorum yapabilmelerine olanak sağlamıştır. Uygulamada resimlerde arka fon boyamada zorlanılmıştır. Öğrenciler, çizdikleri cisimleri boyamış arka taraflar boş kalmıştır. Mekân algısının henüz gelişmemesinden kaynaklanan bu durum birkaç öğrencide görülmemiştir.

d) 4.ders: "Maske" konusunun işlendiği bu derste farklı kültür ve ülkelerde yapılmış olan maske örnekleri ve bunların kullanılış amaçlarının incelenmesiyle eleştirinin yanı sıra sanat tarihi disiplini hedeflenmiştir. Projeksiyon makinesi kullanılarak anlatılan derste, tarihten bu konudaki örneklerin verilmesiyle öğrenciler hangi eseri, ne kadar ve neden beğendiğini birer cümle ile açıklamaya çalışmıştır. Aynı zamanda bu derslerle çocuktaki sanatsal söz dağarcığının ve konuşma yeteneğinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Uygulamada ise elişi kağıdı, boncuklar, kurdeleler, boyalar, düğmeler gibi materyallerle kendi maskelerini oluşturmuşlardır.

Şekil 5. Maske

Şekil 6. Maske

e) 5.ders: "Mozaik" konulu derste slaytlarla Hatay'daki ünlü mozaik eserlerden örnekler sunulurken bu mozaiklerle ilgili efsaneler sınıfta anlatılmıştır. Çocuklar bu hikâyeleri büyük bir dikkatle dinlemişlerdir. Bu yaşlarda masallara ilgi duyan çocukların bu tarihsel hikâyelerle derse başlamaları onlar için farklı olmuş, ilgilerini çekmiştir. Uygulamada üç gruba ayrılan çocuklar, ahşap levhaların üzerine büyük desenleri mozaik taşlarını yerleştirerek yapmışlardır. İşbirliği içerisinde öğrenme ve öğretim kazanımları başarılıdır.

Şekil 7. Mozaik Çalışması - Kelebek

f) 6.ders: "Müze" dersi, öğretmenin müzedeki eserlerin fotoğraflarıyla oluşturduğu bir sanal müze ortamında verilmiştir. Arkeoloji ve etnografya müzelerinin oluşturulduğu bu derste eserler, sanat tarihi, estetik, eleştiri disiplinlerini içeren sorularla işlenmiştir. Çocuklar, sorular yardımıyla inceleme ve yorumlama yapabilmişlerdir. Böylece öğrencideki sanatsal dil gelişimi sağlanmıştır.

g) 7. ders: "Kıyafet Tasarımı" konulu ders için Etnografya Müzesi'nde geleneksel kıyafetlerle ilgili bölümde çekilen fotoğraflar kullanılmıştır. İşlenen bu ders ışığında sınıfta soru cevap tekniğiyle hatırlatmalar yapılmış ve uygulamaya geçilmiştir. Görsel ve popüler kültürün izlerinin yansıdığı daha sonraki aşamada 3 kişilik gruplar halinde öğrenciler kendi el becerilerini ve düşüncelerini yansıtan tasarımlarını artık kumaşlar, düğmeler, boncuklar, süslerle boş maketleri giydirerek oluşturmuşlardır. Bu çalışmada çocukların kıyafetlerin renk uyumuna ve modellerine kendileri karar verip oluşturdukları için, el becerilerinin ve yaratıcılığın da büyük ölçüde geliştiği görülmüştür.

Müzede bulunan geleneksel Türk kıyafetlerinin fotoğraflarını inceleyen öğrencilerin yaptıkları tasarımlarda modern kıyafetlerin görülmesi dikkat çekicidir. Bunun nedenini, çevrelerinde artık bu tarz kıyafetlerin olmamasına ve yaşanılan çevreye bağlayabiliriz. Kızlar genellikle gelinlik, kına gecesi kıyafeti, gece elbiseleri; erkekler ise, korsan kıyafeti, asker üniforması, takım elbise gibi tasarımlar yapmışlardır.

Şekil 8. Kına Gecesi Kıyafeti

Şekil 9. Korsan

h) 8.ders: "Üç boyutlu çalışmalar" dersi için Arkeoloji Müzesi'nde yer alan aslan heykellerinden, büyük anahtarlar, silahlar, tanrı, tanrıça heykellerinden faydalanılmıştır. Ancak derste sanal müze oluşturulduğu için üç boyutlu çalışmaları iki boyutlu kağıtlar üzerinde resim halinde görmek uygulama için bir dezavantaj oluşturmuştur. Çünkü çocuklar üç boyut kavramını sözel ve görsel olarak izlemiş olduğundan algılama fırsatı bulamamışlardır. Bu durum çalışmalarına yansımıştır. Resimlerde örnekleri görülen eserleri algılayan çocuklar uygulama aşamasında üç boyut olgusunu rahatlıkla verememişlerdir.

Şekil 10. Aslan Heykeli (6 yaş)

Şekil 11. Anahtar (5 yaş)

Uygulamalarda 5 yaşındaki öğrencilerin arasında üç boyutlu ürün çıkmamış, ancak 6 yaş grubundaki birkaç öğrencide üç boyut kavramına uygun örnekler görülmüştür.

ı) 9.ders: Eserlerine hayvanları da konu olarak ele alan M. Chagall'ın resimleri üzerinde eleştiri ve estetik sorularıyla inceleme yapılmıştır. Konuşma anında "tuval, eser, sanatçı" gibi kelimelerin öğrencilerden duyulması onların sanatsal dili kullanmada olumlu gelişim gösterdiği anlamına gelmektedir. Uygulama olarak, metrelik kağıtlara hayvan figürlerinden oluşan büyük bir duvar resmi yaptırılmıştır. Öğretim ve öğrenme kazanımlarının olumlu olduğu gözlenmiştir.

i) 10.ders: "Afiş Tasarımı" dersinde ilk önce afiş örnekleri yakından gösterilmiş ve verdiği mesajlar basit ve anlaşılır bir biçimde aktarılmıştır. Öğrenciler, haberleşme araçlarının sadece TV, radyo ve telefon olmadığını, bunların

arasında afişlerin de olduğunu öğrenmişlerdir. Afişler ders boyunca sınıf panosunda asılı tutulmuştur. Öğrenciler uygulamaya başlamadan önce ne yapacaklarına karar vermişler, planlayarak resmi düzenlemişlerdir. Sloganlarını yazacakları yeri düşünerek ona göre düzenlemelerini yapmaları resim yaparken sistemli çalışma özelliğini kazanmış olmaları anlamına gelmektedir. Renklerin canlı seçilmesi, özellikle zıt renklerin dikkat çekmesi açısından yan yana kullanılması renk bilgisinin ve duruma göre bilgiyi uyarlama yeteneğinin kazanıldığının göstergesidir.

Şekil 12. Tatil Afişi

Şekil 13. Araba Afişi

Aynı zamanda örnek gösterilen afişlerdeki bazı noktaları eleştirip "ben olsaydım …. yapardım" gibi sözlerle fikirlerini söylemeleri de eleştirel bakış açısının kazanıldığını göstermektedir. Burada kızların dondurma ve kıyafet reklam afişleri, erkeklerin de araba, uçak, hava yolu şirketleri için reklam afişleri yaptıkları gözlemlenmiştir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Gözlemlenen okulöncesi sınıfında ÇASEY ile verilen eğitimin sonucunda öğrencilerdeki sanatsal alandaki hızlı gelişim fark edilir düzeyde olmuştur. Uygulamadan önce konuyla ilgili örnek eserler, eleştiri, estetik ve sanat tarihi basamaklarını kapsayan sorularla incelenmiştir. Böylece çocuklar sanat eserini görme, inceleme, eser hakkında konuşma ve sanatçıyı tanıma gibi özelliklere sahip olmaya başlamışlardır. Çünkü teorinin, uygulama kısmını beslediği ve geliştirdiği açıktır. Sadece ürün ortaya koyma etkinliklerinin yapılmadığı bu derste öğrencilerin düşüncelerini ifade ederken kullandığı kelime hazinelerinde sanatsal sözcüklerin günden güne arttığı fark edilmiştir.

Şekil 14. Portre

Öğrenciler bu araştırmaya başlamadan önceki çalışmalarında zemin nesne ilişkisini algılayamıyor, farklı yüzeyleri farklı renklerle ifade edebilme, bütün yüzeyi tek renge boyama, boyarken sabırsız davranma gibi sorunlar yaşıyorlardı. Zamanla bu sorunların azaldığı görülmüştür. Konu kapsamında incelenen eserlerde figüratif çalışmalara ağırlık verilmesi öğrencilerin resimlerinde daha rahat figür çizmelerini sağlamıştır.

Şekil 15. A

Şekil 16. B

Yukarıda 6 yaşındaki Eren adlı öğrencinin dönem başında (4 Şubat 2007) yaptığı resim ile (Resim 15) üç ay sonra (10 Mayıs 2008) yaptığı resim (Resim 16) bulunmaktadır. Bu resimlerde öğrencide el kaslarının gelişimiyle birlikte bilgi ve tecrübenin arttığını da görmekteyiz. İlk resimde ev, güneş ve gökyüzü simge olarak kullanılmış ayrıntıya girilmemiştir. Figürler çizgisel ve belirsizdir. Resimde fon oluşturulmazken en belirgin obje olan evin bile bazı kısımlarının boyanmadığı görülmektedir. (B) resminde ise renk bilgisinin, açık koyu değerlerin, figür bilgisinin, resimde denge ve tekrarın, arka ön ilişkisinin, oran orantının ve kompozisyon bilgisinin kullanıldığı görülmektedir. ÇASEY ile elde edilen bu değişim dört disiplin yardımıyla çocukta düşünme ve uygulama gücünün arttırılmasıyla elde edilmiştir. Resim dersinde farklı tekniklerin ve materyallerin kullanılması da öğrencilerin sadece pastel boya ile resim yapılmayacağını anlamalarını sağlamıştır. Artık materyallere yeni ifadeler kazandırabilme yani yaratıcılığın geliştirilmesinin de amaçlandığı kıyafet tasarımı dersinde parfüm kapağından burun yapılması bunun en güzel göstergesidir.

İlköğretimdeki pozitif etkisi tartışılamaz olan ÇASEY'in okul öncesi dönemde de uygulanmasının gerekliliği bu çalışmada görülmektedir. Fakat bu dönem çocuklarına eğitim verilirken çocukların yaratıcıklarını bozmadan onların kendilerini ifade etmeleri sağlanmalıdır. Eğer öğretmen örneklerin birebir aynısının öğrenciler tarafından yapılmasını isterse bu durum öğrencilerin resimlerinde kalıplaşmış çizimlerin yaygınlaşmasını sağlayacağından olumsuz edinimlerin kazanılacağı bir sanat eğitimi verilmiş olur. Eğitim kurumlarında sınıfların düzenlenmesinde yaş döneminin özelliğine dikkat edilerek sanat eseri niteliği taşıyan eserlerin, çalışmaların, bulunması ve müze, tarihi gezilerin yanı sıra öğrencilerin sergilere götürülmesi onların yaratıcılıklarını geliştiren etmenler olmaktadır. Özetle belirtmek gerekirse, ilköğretime hazırlanma aşamasında olan bu dönemdeki çocuğa ÇASEY ile sanat eğitiminin verilmesi daha kalıcı ve kolay olmaktadır. Çünkü okul öncesi dönemde çocuk, verilen her şeyi kolay bir şekilde alır ve uygulayabilir. 5–6 yaş döneminde kazanılan becerileri geliştirmek ise ilköğretimde daha kolay olmaktadır. Bu sebeple ÇASEY okul öncesi dönemde de uygulanmalıdır.

KAYNAKLAR

Akın, Nalan. İlköğretim Görsel Sanatlar Eğitiminde Estetik Öğretim. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. 2006.

Alakuş, Ali Osman. Çok Alanlı Sanat Eğitimi. İlköğretim Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri. Özsoy, V.(Ed), Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları. 2005.

Artut, Kazım. Okul Öncesinde Sanat Eğitimi, Ankara: Anı Yayıncılık. 2004.

Gökay, Melek. Birleştirilmiş Sanat Eğitimi Yöntemine Göre İlköğretim II. Basamağında Sanat Eleştirisinin Uygulanması ve Sonuçları. Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. 1998.

Gökay, Melek. İlköğretim Resim-iş Eğitiminde Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Uygulanması. İlköğretim Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri. Özsoy, V.(Ed), Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları, 2005.

Horlik, Christine. An Investigation into the Narrative Approaches by Pre-school Children Using Artistic/Visual Measures to Represent Their "worlds". Degree of Master Canada:.McGill University. 2005.

Kim, Heejin., Park, Eunhye., Lee, Jeehyun. "All done! Take it home." Then into a Trashcan?: Displaying and Using Children's Art Projects. Early Childhood Education Journal, Vol. 29, No. 1, 41-50. 2001.

Onan, Berna. Sanat Eğitimi Yöntemleri / Yeni Yaklaşımlar. Yüksek Lisans Tezi, Bursa: Uludağ Üniversitesi. 2005.

Özsoy, Vedat. Görsel Sanatlar Eğitimi, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ümit Ofset. 2003.

Sill,Jessica.E. Blended-art at the Kindergarten Level, School of Education Master of Science in Education. ABD: Dominican University of California. 2009.

Swann, Annette. The Role of Media and Emerging Representation in Early Childhood. Art Education, Vol:58(4), 41-47. 2005.

Şişginoğlu, Filiz. Çok Alanlı Sanat Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. 2007.

Ulutaş, İlkay., Ersoy, Özlem. Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitimi. Kastamonu Eğitim Dergisi, cilt:12/1, 1–12. 2004.

Wint, Faith. Telling Images: An Ethnography of Young Children's Creation of Narratives in Response to Works of Art. Degree of Doctor Education. ABD: University of Massachusetts Amherst. 2006..